

Smržovka

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Tanvald

Nadmořská výška: 585 m n. m.

Počet obyvatel: 3 725

Adresa URL: www.smrzovka.cz

Okres: Jablonec nad Nisou

GPS souřadnice: 50.738201N, 15.246394E

První pís. zmínka: 1568 (455 let)

PSČ: 468 51

Historie obce Smržovka

Jméno města vzniklo substantivizující příponou -ka z přídavného jména smržová, tj. hora, porostlá lesem, v němž roste hojně smržů. Němečtí osídlenci, pozvaní majitelem panství, toto jméno slyšeli, ale správně jej nepochopili a spletli je s názvem husitské zbraně smržovky neboli řemdihu, což byla palice, která měla na tlustém konci železné paprsky nebo špičky a vzdáleně byla podobná smrži. Německy se proto nazývala Morgenstern (= hvězda jitřenka; později byl tento název přenášen na věci, jejichž podoba byla srovnávána s jitřenkou). Pod vlivem českého jména byl teprve v 2. pol. 17. století vkládán do německého jména smysl Morchel = smrž. Tak se dostal smrž na obecní pečeť a vždy častěji bylo psáno Morchenstern místo Morgenstern. Ve znaku je smrž dodnes, stejně jako dvě zlaté hvězdy, připomínající jitřenku.

Vznik Smržovky je spjat s počátky kolonizace Jizerských hor v 1. polovině 16. století. První osídlenci hovořili německy, neboť většinou přišli z německé strany Krušných hor, ale od počátku tu žily obě hlavní etnické skupiny v Čechách, jazykově česká a německá, vedle sebe jako poddaní českého krále, podílely se na přeměně lesnatých kopců na zemědělskou půdu a sdíleli spolu nepřízně osudu i šťastnější období rozkvětu.

Území v tehdejší Boleslavské kraji, na němž Smržovka vznikla, bylo součástí panství Semily, jež ještě v 15. století vlastnil český šlechtický rod Valdštejnů, poté Smiřičtí. Po bitvě na Bílé Hoře (1620) bylo panství Smiřickým zkonfiskováno a r. 1622 byl do jeho držby uveden Albrecht z Valdštejna. Od r. 1635 se vlastníkem Smržovky stala hrabata Desfoursové, později Desfours-Walderode, a ta ho vlastnila až do r. 1848, značnou část pozemkového vlastnictví pak v modifikované podobě jako velkostatek až do konce 2. světové války.

Stejně jako jinde v Čechách, i na semilském a později po jeho oddělení na smržovském panství, si majitel, který zosobňoval vrcholnou autoritu, najímal na výkon nejrůznějších správních funkcí zaměstnance, především z řad nižší šlechty a měšťanstva. Tito úředníci spravovali panství po stránce soudní, ekonomické a fiskální. Samospráva byla původně organizována kolem rychet. Rychtáři, kteří byli nejenom nejnižšími úředníky vrchnosti, ale zároveň představiteli samosprávy, měli k výkonu své funkce k ruce několik vesnických konšelů. A právě Smržovka byla jedním z míst, kde se rychta nalézala, první známý rychtář byl Christian Posselt v r. 1647. V r. 1683 tu byl zřízen vrchní soud pro celé panství, smržovský rychtář se nazýval vrchním rychtářem. Co víme o ostatních obyvatelích? Ze soupisu poddaných podle víry z r. 1651 se mnoho konkrétního o panství Semily nedozvíme. Je však jisté, že obyvatelstvo bylo v předbělohorské době z největší části protestantské, a částečně zůstalo i po

vypovězení evangelického faráře po Bílé Hoře. Dřevěný katolický kostel byl postaven až v závěru Třicetileté války (1618-1648). Tehdy už se obyvatelstvo začalo vlivem rekatolizačního procesu více či méně dobrovolně přiklánět ke katolicismu, jediné legální konfesi v zemi.

Počty obyvatel v jednotlivých lokalitách můžeme zjistit lépe až z Berní ruly, prvního českého pozemkového katastru, který byl pořízen v následujících letech. Ta uvádí, že se na panství Semily nacházela 2 městečka a 19 vesnic. Berní rula ale zachycuje jenom ty obyvatele, kteří vlastnili nějaký zdanitelný (tedy nemovitý) majetek. Podle ní bylo ve Smržovce 19 sedláků, 15 chalupníků a 12 tzv. zahradníků. Obyvatelé Smržovky se také často přizívovali vykonáváním řemesel, což byla nutnost, daná malým výnosem půdy v horské oblasti.

